

Pericopa Șoftim - Interzicerea de a se teme în război [anul 5783]

În [pericopa noastră găsim un teanc de legi de război](#) (Deuteronom cap.20). Acestea sunt cele mai vechi legi legate de comportamentul soldaților și al ofițerilor în timpul războiului. Codurile legale din Orientul Antic nu conțin legi de război și nu au stabilit norme legale pentru conduita armatei înainte de război, în timpul războiului și după război. Dacă cercetăm codicele antice - legile Eshnunna, Hammurabi, Assyria, Hittites, Noul Babylon - vedem că nu adoptă nici măcar o singură lege cu conținut etic-moral, care nu prevede nicio restricție despre conduita armatei - ca un colectiv sau particular. Singurele legi pe care le putem găsi sunt toate legate de drepturile economice ale soldaților și ale familiilor lor.

În legea care deschide lista de reguli legate de război scrie: „Când vei ieși la luptă împotriva dușmanilor tăi și vei vedea cai și care, popor mai numeros decât tine, să nu te temi de ei, căci Domnul, Dumnezeul tău, care te-a adus din țara Egiptului, este cu tine” (Deuteronom 20:1). Aici Toraua prezintă trei cauze la frică; prima este „dușmanul tău”, despre care ni se spune în Mișna, tractatul Sota 8:1: „Dușmanii tăi - nu înseamnă frații tăi, nu luda este dușmanul lui Simeon și nu Simeon este dușmanul lui Benjamin și care, dacă veți cădea în mâinile lor ei vor avea milă de voi. Cu dușmanii voștri voi luptați, iar dacă veți cădea în mâinile lor, ei nu vor avea niciun pic de milă”.

Ceilalți doi factori de frică sunt: cai și care, adică superioritate în armament, iar al treilea este „popor mai numeros ca tine”, adică superioritate numerică. Cu toate acestea Toraua cere luptătorilor să nu se teamă căci Dumnezeul este cu ei.

Noi ne concentrăm în frică, fiindcă frica are consecințe foarte negative în război: frica îl paralizează pe luptător și dăunează calității lui; frica îi contaminează și pe colegi, iar despre aceasta s-a spus „să nu înmoaie inima fraților lui după inima lui” (Deuteronom 20:8), iar la sfârșit frica stă în contradicție cu obligația de încredere în Dumnezeu „Domnul, Dumnezeul tău, care te-a adus din țara Egiptului, este cu tine” (Deuteronom 20:1).

O altă întrebare care se pune este dacă cuvintele la imperativ „să nu te temi” ar fi o poruncă și cine n-o îndeplinește încalcă o interdicție din Tora ori poate ele sunt în total cuvinte de încurajare cu scopul de a întări spiritul soldaților? În această dispută înțelepții sunt total divizați. Rambam scrie în „Sefer Hamișvot” că „să nu ne temem de dușmani și să nu fugim de ei” este o mișva „lo taase”. Alți mulți înțelepți cred că acest imperativ este doar o chemare de încurajare și morală și nicidecum o poruncă.

Se pot aduce argumente în favoarea fiecăreia din cele două variante. Pe de o parte, opoziția lui Rambam spun că frica este o caracteristică normală și omul nu se poate abține silit de la ea și de aceea nu se poate interzice frica prin ordin. Pe de altă parte, în favoarea lui Rambam ne putem baza pe modul de exprimare al acestui imperativ „să nu te temi” identic cu cele zece porunci „să nu ucizi, să nu preacurvești” (Exod 20:13-14). Aici în mod clar nu este o recomandare ci este o poruncă. Însă Rambam vorbește și de porunci din domeniul emoțional. De exemplu „să nu poftești” (Exod 20:17), „să-l iubești pe Domnul Dumnezeul” (Deuteronom 6:5) sunt porunci emoționale.

Câteodată și porunci emoționale pot fi în același timp și porunci de „facere”. De exemplu mișvaua pe care a spus-o

Hilel Hazaken (bătrânul) când un străin l-a rugat să-i spună toată Toraua stând „pe un picior”: „Ceea ce tu urăști, să nu-i faci semenului tău” (Talmud, tractatul Șabat 31:a). Aceasta este o poruncă emoțională care este mai ales una de „facere”. Rambam cataloghează și porunca „să nu te temi” în acest fel ca fiind o poruncă emoțională care trebuie împlinită prin „facere”. Cu alte cuvinte, frica de război este un simț natural pe care unii nu o pot depăși și nu li se poate porunci să nu se teamă. Rambam spune că este necesar să transformi această teamă în curaj, să nu cumva să fugi de la război sau să te gândești la retragere. Acestea sunt fapte pe care omul le poate monitoriza în mare parte.

O întrebare care se poate pune este de ce porunca este „să nu te temi” și nu „să nu fugi din război”? Această chestiune o vom trata altă dată.